

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.º 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

DE BARCELONA Á MADRID

CARTA

Amich P.: Tú, que entre 'l burgit de la coronada vila, quan á ton voltant no sens mes que 'l dols accent de la llengua de Castella, sabs estimar y recordarte d' aquest recó de mon ahont hi tens apilotats tots los recorts de ta infantesa é interessarte, per lo tant, en lo que t'esmenta ta anyorada pàtria, no crech que llegeixis ab disgust la present missiva, que 't porta enllassats entre 'ls gargots de sas lletras, las impresions encara tébias de qui ha sentit bategar son cor al presenciar un aconteixement per la nostra literatura.

Y si per sort te complau y ets tentat d' agraphirmela, no ho fassis pas, jo 't deslliuro en absolut de tot deute d' agraphiment, pués l' escrich mes que per ferte un favor, per fermel á mí, obehint á una necessitat de mon esperit, tú en aquet cas no ets mes que la válvula per ahont mon cor expansiu per naturalesa ha d' esbargirse.

Ab tot, mes de dos y mes de tres vegadas he tingut á punt la ploma pera dirte quelcom de *Mar y Cielo* (que 's l' aconteixement á que suara 'm referia) y altrás tantas l' he deixada per por de ferte anar al teatré, quan en la Cort se presenti, ab lo judici format, arrabassante ab lo casi precís desconeixement de l' obra, totas las impresions de sorpresa que 't produhiria. Pero ha pogut mes en mí la necessitat que sento de parlarten, que 'l respecte que la teva ignorancia

sobre aquet punt m' hauria hagut d' inspirar, que aixís som d' egoístas jo y la naturalesa humana.

Sí amich, sí, la descentralisació de la literatura es ja un fet. Ve la Reyna á Barcelona y autorisa ab sa presencia la festa dels Jochs Florals; la Academia Espanyola concedeix lo premi de cinch mil pessetas á *Batalla de Reynas* que ettá traduhint en Melchor de Palau; *Lo dir de la gent* del mateix Pitarra y *Mar y Cel* parlan ja en castellá y si no m' enganyo, l' *Otger* de 'n Ferrer y Codina está are aprenenlo. ¿Te sembla si tots aquestos no son motius d' alegría per un catalá?

Pero circumscribintme á mon objecte que 's *Mar y Cel*, deixaré tot lo altre que be podria donar tema per una bona pila de cartas, avuy ja estemporáneas.

Del original catalá ja sabs lo que 'n penso pues que t' ho vaig dir ab lletra de motllo á son degut temps y en quant á la traducció no t' haig de dir mes sinó que la crech la millor possible de la tragedia. Es sens dupte una de las obras de que pot estar mes joyós l' Enrich Gaspar. ¡Quina gimnástica de llengua castellana haurá fet pera passarhi aquell llenguatge tant sobrí, tant plástich y tant acolorit d' en Guimerá! y á pesar d' aquest esfors, la *pose* dels versos, alló que fá que 's diferencihi enterament un vers de debó d' un grupo d' onse sílabas, está tant sentida en castellá que be prou demostra que quí sab fer alló es un poeta, al menos de forma. No ha sigut poca sort per l' obra que al ser trasplantada á Castella hagi trovat un jardiner que la tractés ab lo carinyo y respecte ab que l' Enrich Gaspar l' ha tractada! Cervantes deya de las traduccions que eran tapisos al revés; donchs be, aquesta casi, casi es lo mateix dret del tapis.

¿Sabs are lo que 'm te preocupat fa una pila de días? Donchs, es saber quina cara faréu vosaltres los de Madrid, á una obra que es infinitament superior, á lo menos al meu modo de veurer, á todas las que aplaudiu dels actuals autors castellans. Per que mira tú que un drama en que ni tan sols hi ha un mal adulteri ¿com pot ser apladit ahont detrás de cada titol del cartell hi llegeix lo públich una deshonra ab un desafio per torna? Lo que 's cert es que 'n *Mar y Cielo* vos hi trovaréu desorientats, com fora del vostre centre. No hi esteu acostumats á n' aquella potencia d' imaginació que no 's desboca may sinó que 's deixa portar hasta en sos mes apassionats arrebatos per l'

inteligencia com lo corpulent elefant se deixa guiar per son amo. No es que 'n lo teatro de Echegaray qu' es al que principalment he aludit, no hi hagi forsa ¡ja ho creh que n' hi ha! pero no es la forsa serena y sana que crea d' un modo sólit y segur, sinó mes aviat la forsa arrolladora del postrat malalt que 's revolca pel llit ab nerviosas extremitats. Los personatjes d' Echegaray enrahonan molt perden molt temps y molta saliva y si sabem que tenen tal virtut ó tal vici, es casi sempre porque ells s' encarregan de participarnosho, mentres que 'ls homes de *Mar y Cel* parlan lo just, estrictament lo just, y l' espectadó 'ls coneix, com coneix als homes de la vida real; ab lo modo com obran. Lo *Said* de 'n Guimerá no es un ninot pintat com solen ser las personas en lo teatro es de bulto y per dins hi corra sanch molta sanch y ab molts globuls roigs.

Y de las passions ¿que 'n dirém? L' amor está sentit ab una altesa de miras y ab una sinceritat á que no hi estém acostumats en lo teatro (ni fora d' ell). Deya 'l colossal Lessing que no sabia mes que un' obra dramática en que l' Amor hi hagués posat la má: *Julietta y Romeo*. Donchs be 's pot dir que 'n la de 'n Guimerá l' Amor hi ha posat l' ungla del dit xich.

Pero sense adonarmen sembla que pretench convéncer al públich de Madrid quan tú has d' esser l' únich lector d' aquesta carta y prou te donarás per convensut al veurer la tragedia. Jo no se que ferhi, potser es atrevit lo que vaig á dirte, pero á mi 'm sembla *Mar y Cel* una de las millors obras dramáticas que 's han escrit á Espanya en lo que va de sigle.

De la excursió, no se si dirho, 'm sembla que 'n Calvo s' ha empenyat en dar la rahó en tot y per tot á l' Ixart; los demás á l' altura de 'n Calvo en la seva esfera.

Noto que aquesta carta va prenent proporcions alarmants per la teva paciencia y per las tevas ocupacions y aquí la deixó.

Deu vulla tocá 'l cor al públich de Madrid pera que fassi justicia seca á *Mar y Cielo*, y Deu vulla de passo tocarte també 'l teu pera que no m' oblidis.

ENRICH BUXADERAS.

Barcelona Juliol 1888.

De *La Veu de Montserrat*:

«Lo prop-passat dilluns celebrá una de las suas poéticas sentadas *L' Esbart*

vigatà. Lo que fou algun temps la costum habitual de la aixerida colla dels poetes vigatans, en la qual posaren robustas plomas las alas prepotentas del famosíssim Mossen Verdaguer, y 's nodrí la protentosa inspiració de Mossen Collell, de 'n Espona, Camp-sangles (que Deu perdó), dels Masferrers, Serra, Genís, Nadal, y tants altres que no podem continuar aquí, pero que té ben apuntats la Historia del Renaixement català en sas planas de gloria, per virtut de forzosas circumstancias ha degut convertirse en una solemnitat anyal que l' *esbart* cuyda religiosament de no deixar perdre. Fins de la ja célebre *Font del desmay* lo gentil *Esbart* ha hagut de desniarse: l' hermos desmay; ferit per una ma poch respectuosa, caygué y morí; y ara fa poch fou inconsiderament tancada la font prop de la qual vibraren y tal vegada se feren llum en la encesa fantasia del gran poeta, los cants primers de la immortal *Atlántida*. L' amo de la font s' estima mes lo dret exclusiu de l' aygua fresca, que la predurable gloria de que sia sa font tripodé famós de las musas vigatanas.

En una altra font, donchs, se reuni 'l dilluns de bon mati una nombrosa colla dels poetes del *Esbart*, y á l' ombra placévola d' una espessa pollancreda, trayent cadascú de la barjola 'ls paperets sentirem de nou los simpátichs dictats de la musa de Vich en las inspiradas poesias que 's llegiren de la senyoreta Marcés Font, y dels senyors Espona, Genís, Serra y Capdelacreu, Febrer, Fatjó (D. Joseph) y Verdaguer Callís. Deu fes que poguessen sovintegarse mes aquets profitosos esbarjos del esperit, quellavors no temeriam veurer de temps estroncada la abundosa font d' inspiració ab que Deu va afavorir nostra estimada terra, y sobre tot se 'ns passaria la por de veurer may desnaturalisat l' hermos distintiu de seny y esperit religiós que 'ls individuos del *Esbart* portan á lluhir per tot arreu hont es festejada la bella literatura y ahont arenca aplausos la veu del patriotisme.»

L' Ateneo de Sant Gervasi, ha publicat lo cartell pera 'l Certámen literari que 's celebrarà en dita població 'l día 9 de setembre próxim.

S' ofereixen los següents premis:

Una flor natural á la millor poesia de tema lliure.

Un objecte d' art, ofert per l' Ateneo al autor que desenrotlli 'l tema «Superioritat dels ateneos sobre las societats recreativas.»

Una escriptura de bronze, oferta per lo senyor Baixeras, al autor de la millor «Elegia.»

Un objecte d' art, ofert per lo doctor Giné y Partagás, al millor treball que en prosa desenrotlli lo següent tema: «Del treball considerat com vincla social y fon de llibertat política.»

Premi de 250 pessetas, del Ajuntament, á la millor «Memoria sobre las condicions higiénicas, climatológicas y estéticas del poble de Sant Gervasi y milloras de que es susceptible.»

Un objecte d' art, ofert per lo senyor Madolell, á una poesia de tema lliure.

Una lápida alegórica de la industria de filats y teixits al millor «ensaig històrich de las duas citadas industrias ó una sola d' ellas, que reuneixi major número de datos y cecopili lo ja publicat.»

Un objecte d' art, ofert per don Pau Sedó, al millor treball en prosa sobre las «Ventatjas ó inconvenients de la agregació de Sant Gervasi á Barcelona.

Una obra literaria á la millor oda á la Verge.

Un objecte adequat al tema que 's proposa, ofert per lo senyor Varela, al autor de la millor monografia catalana que ab mes datos historihi un ó varis dels gremis de qualsevol població catalana.

Una obra literaria al autor del millor treball en català sobre 'l prevenir dels catalans que emigran á América.

Una colecció d' obres selectas, premi del senyor Aleu, á la millor poesia humorística.

Las composicions que no tenen idioma senyalat deurán esser escrites en castellá, pogense emprar l' idioma catalá per totes las demás.

Las composicions s' admeterán fins al dia 25 d' Agost en l' Aleneo de Sant Ger-vasi y dirigidas al secretari del Jurat.

Se compon lo Jurat Calificador, dels senyors següents: don Joaquím Riera Ber-trán, president; don Conrat Roure, don Francesch Matheu, don Jascinto Laporta, don Adolfo Mas, don Jascinto Torres y Reyató y don Alfons M.ª Pares, secretari.

SECCIÓ POLÍTICA

Lo que hi ha es que nosaltres no 'ls ho sabem ni volem agrahir; pero que nos-tres polítichs no descansan tot l' any desvivintse en pro dels ideals que han de re-generar nostra pàtria, es indudable. Las noticias que d' alguns días á n' aquesta part llegim en los diaris de la Cort com cada any en la present temporada, de la surtida pera tal establiment de banys de tal ministre y pera tal port de mar de tal jefe de partit, s' han de llegir totes ab la deguda consideració de que ni aquell va á posar en remull las sevas carns, ni aquest últim á entregarse á la dolsa feyna del no fer res.

No hi ha tal: cada un de per si fugint únicament del sol de Madrid s' aparta en lo lloch ahont millor li acomoda y allá com pot apreciarse per los corresponsals que ab ells se franquejan, projectan estudis y estudian projectes que tart ó d' hora veurém exposats á las consideracions del Consell y de la Cámara donant lloch á las interminables discussions que solen durar tot l' hivern pera comensar l' istiu y tornar á la tasca de sempre; projectar molt, plantejar, gens.

¿Succeheix potser altre cosa ab lo célebre sufragi universal que está *estudiant* l' actual ministre? ¿Qué hem de dir respecte de las economías en lo presupost de guerra últimament *projectadas*? ¿Qué de las *informacions* del ram de Marina pera la construcció de nous barcos? ¿Qué será de la *revisió* d' establiments penitencia-rijs pera procurar que no 's repeteixin las faltas descobertas en lo penitenciari *modelo*? ¿Qué guanyará la llegislació espanyola sempre y per tot, fins avuy ben considerada, ab la *traducció* de códichs extrangers si lo que aquí falta es lo cum-pliment dels nacionals?

No s' afanyin tant los Srs. polítichs en aquesta época y al arribar l' hivern pro-curin al menos fer política mes positiva que la que 's derrotxa inútilment posant pomada al túpé de 'n Sagasta, netejant las ulleras de 'n Cánovas ó estussiasmantse ab la dentadura de 'n Romero.

Llegim:

«Lo Sr. Salmerón no te avuy per avuy cap relació de propaganda ni comunitat de pensament ni ab lo Sr. Castelar, ni ab lo Sr. Ruiz Zorrilla, ni ab lo Sr. Pi y Margall. Y lo mateix succeheix á cada un d' aquestos *jefes* de la política republicana respecte del Sr. Salmerón y de tots los demás al mateix temps.»

Millor que un párrafo polítich sembla aixó l' enunciat d' un teorema matemàtic. Y si 's llegeix ab detenció resulta aixís mateix.

Una cosa desigual a tres que també ho son, resultan desigualas entre sí y re-cíprocament ó vice-versa: tres cosas desigualas etc., etc,

Tots ells son republicans pero s' ha d' advertir que aquest partit ho está de tal

modo que ja precisa indicar al anomenar-ne algun, á quina classe, ordre, tribu y familia perteneix pera saberho.

¡Com hasta n' hi ha d' haver que 's dirán republicans-integristas!

Y continuan los rumors de las intentonas de 'n Zorrilla. Ara simula un moviment en la frontera pera despistar al govern y aixecarse de sopte á Madrid; mes tart prepara la revolució dintre Catalunya fent girar los ulls dels que vigilan cap á un altre cantó; ahir van agafar quatre cavallés creyent no fossin de la conxorxa y resultant mes tart que eran cassadors; avuy los conspiradors s' havian de reunir á tal banda, y gracias al zel y activitat de fulano de tal, va fracassar; demá... ¿perqué continuar? ¿no es la repetida cansó de tots los istius?

Hem d' entrar en lo convenciment de que Espanya está sufrint una gran afecció herpética y que al arribar lo temps de las ardencias de sanch surt per tot arreu en aquesta forma.

Es molt natural: ¡Madrid menja tant!

Y en aquest temps lo Madrid que menja s' escampa y s' escampa la malura.

Aquí brota un gra, allá un altre y la culpa de tot... en Zorrilla.

Un metje receptaria sofre; nosaltres uns banys interminables á tot' aquesta colla de vivedors polítichs.

Lo crim de la *calle de Fuencarral* continua ab la mateixa importancia ab que ja estém acostumats á veurel revestit.

Entre 'ls datos que mes nos han cridat la atenció, es lo fet d' haver obert una subscripció pera regalar un objecte d' art al Sr. Nieto per haver declarat ab tanta enteresa, que havia vist á Varela en la plassa de toros de Madrid, quan havia de trobarse pres.

Aixó sol, retrata un poble.

Donchs que, ¿lo cumplir ab lo deber de ciutadá honrat és segons los iniciadors de la subscripció un acte poch vist ni repetit, sobre tot quan en aquest compliment no hi ha cap perill?

Aixís ho deuen creurer per allá quant llegim que 's creu que arribará á reunir-se una grossa cantitat pera tal objecte.

Consti que de cap modo tractem de inferir ni en lo mes mínim la susceptibilitat del Sr. Nieto, á qui la Justicia y la societat deuen estar molt agrauidas per la llum que voluntariament va donar á la célebre causa.

Diuen alguns diaris de Madrid que 'l jutje Sr. Peña y Costalago trobantse cansat del exercici de sas funcions en aquesta causa, telegrafia al Sr. Alonso Martínez demanantli que li dongués descans nombrant á un altre al seu puesto, pera poder atendre á la seva salut.

Per lo que 's veu, lo Ministre de Gracia y Justicia s' ha negat á concedir tal petició.

Ho sentim per lo Sr. Peña que de segur deu creurer que lo millor seria entregar la causa als que embrollan ab impertinents declaracions la marxa de la justicia y als que deturan lo seu curs.

Pot-ser que 'ls mateixos criminals se fessin justicia.

Llegim en un telégrama del *Diario de Barcelona*, que s' ha posat pres al senyor Millán Astray y á mes á set empleats de la *Cárcel Modelo*.

Si la noticia 's confirma, ¿tornarán á cridar los que constantment se queixan

de que la opinió pública y 'ls periódichs tractin y parlin y procurin indagar ab lo mateix interés que 'l cos judicial?

Es innegable que la constant censura de la opinió en aquest punt, té alguna cosa de justificada; podrá alguna vegada ser molesta pero generalment succeheix ab ella alló de que allá ahont no hi ha foc, no 'n surt fum.

La *Gaceta de Colonia*, publica un telegrama dihent que 'l general Boulanger sortirà de Fransa, y que té 'l propòsit d' anarse 'n á América.

Aixó ho deu haver après dels generals espanyols.

Quan las cosas no 'ls hi van be á Espanya tocan lo dos á las possessions d' Ultramar.

No hi ha mes que una diferència: aquell hi va ab lo desengany á sobre; aquestos hi portan un nombrament.

Aquell potser s' hi gastarà sas pobresas.

Aquestos se las venen á gastar después aquí.

UN FUNERAL REGI AL ALQUER

Eixas petites colonias catalanas que 'l geni aventurer de nostra rassa extengué en millor época per tot lo mon, se 'ns presentan encare avuy ab la vitalitat poderosa dels pobles que no s' avenen á fer lo sacrifici de sos antichs recorts en l' altar de sas modernas conveniencias. En ellas hi bull ab color estrany un sentiment d' amor vers la vella terra, pareixen mes d' un cop animarse y reviscolar quan regiran los llibres de la historia buscant lo memoria sagrada de sas passadas gestas. Jo los he vist oferint clar exemple de tal conducta, á aquells pobles perduts en lo recó septentrional de la Isla de Serdenya, aferrats á sa llengua, amants de sas tradicions, conservador per instinct mes que per clara percepció intelectual, de tot lo que pogués servir un dia pera escriure las páginas de sa vida en lo temps que encara eran cos de nostre cos, com si presentissen que temps vindrian á desfer los llassos materials que 'ns confonien sols deixantnos la relació d' afecte y germanor, ánima de nostra ánima, que ab ells ha de lligarnos pera sempre.

Per aixó en Serdenya, y particularment en l' Alger, he pogut refer ab breu treball la obra entera de sa grandesa catalana. Allí he trobat los monuments en peu, las relacions guardadas, las cançons vivas, la llengua casi intacta, tot, en fi, quan era necessari pera despertar entre nosaltres lo recort de que fills de la terra viuen en l' altra banda de mar per ells omplert de gloria en los jorns passats de nostra millor fortuna. Y com aficionat he volgut escorcollar sos arxius,

plens de detalls, de notes, de memorias de tots los actes verificats per aquelles gents gelosas de no morir embolcalladas á la sombra del olvit.

Abundan al Alguer los documents ineditos que donan compte d'eixas manifestacions externes de sa vida en época passada, haventme cabut la fortuna de aplegarlos tots en l' arxiu de sa casa comunal. D' ells ne prengué copia, desitjós de ferlos coneixer en nostra terra en los mateixos termes en que foren redactats. No desplaúrá als lectors de LO CATALANISTA veure la que fou escrita ab motiu de las honras fúnebres fetas per mort de la Reyna Margarida d' Austria en l' any 1611.

Diu textualment aixís:

Honres fetes en esta ciutat del Alguer per la mort de la Sereníssima Reyna Doña Margarita de Austria Señora nostra que passa desta pera millor vida dilluns á 3 de Octubre prop passat de MDCXI vespre del Gloriós Sant Francesch, de la mort de la qual forem avisats per la magestat del Rey Don Phelip nostre Señor son marit ab sa real carta de la data en Sant Llorens, á 10 de Octubre 1611, la qual está cosida en lo registre de mandatos de clavaría de Jaume Pons dels anys 1611 y 1612.

Primerament se feu un capell ardent de setze pams en quadro y en alt, al darrer del qual hy havia fet escales de tres escalons la una, les quals escales eran de cap á cap del teatro en cada part y dalt dels bigarons amés de la altaria dels setze pams se feu un zimbori quadrillongo que sempre anava rematant y estrenyentse en amunt cobert de taules, lo qual capell y escales y pilars foren coberts de tela grossa de catorze sous la cana que fouch tiñida aposta, en lo qual hi entrá sexanta dos canes, y dins del capell anava un cavall de llenya de la Seu en mig, lo qual fouch cobert de baieta negra tots los demés gastos están continuats en la cautela y mandato de dita Claverda, en lo qual capell ardent per entorn de les escales y de tot ell dalt y baix li posaren cent y deset siris de sera groga de nou onses cada hu poch mes ó manco, y quaranta quatre aches ço es les 43 de tres lliures cada una y la que anava dalt de tot demunt de la corona del ara era de cinch lliures, les quals aches se posaren ço es dotze en dos cavalls de llenya hu per part en mig del capell y les demés per entorn del capell ardent ab les punches, y dalt per les esquenes y cantonades, les quals aches anavan entre pilar y pilar en fora per no fer dany; en lo qual capell ardent foren posades les armes desa Mag.^{ca} per cada part del dit capell ardent y entorn de tot ell, que foren vint y sinch en lo athahut, ço es una en mig y quatre per cada cap una y en la casa de la Ciutat se posaren catorze ço es tres en la portalera de la porta del carrer y una en la portalera de la porta del retret, y deu per entorn de la segona sala.

Item se feu crida pública ab lo atambor cobert de negre y Francisco estava

ab tambor y trompeta ab sotana de escot negre que li feu la Ciutat conforme está en la cauthela, la qual crida está cosida en lo dit registre de mandatos al costat de la dita lletra de la Mag.^{ca} Foren concellers lo dit any los nob. y mag^{chs} don Juan Anton Sanna, Joan Ambrós Cercaso donzell, Jaume Valentí, Pere Querqui y Joanot Amat, als quals y á un criat de cascu se li dona gramalla de baieta ó frissa á llur gust pero no sels da mes que deu lliures per cascu y per cada gramalla entre amo y criat sels dona set canas á cascu.

També se doná gramalla de la mateixa manera á Amo y criat al Veguer que fouch don Francisco Amat, al clavari Jaume Pons y al Secretari de la Ciutat Anton Jaume lo qual era mostassaf y si be li toca al mostassaf gramalla á ell y á son criat conforme als exemplars passats no se lin ha dat com á mostassaf perque la Ciutat preten que no ne ha de haver sino per rahó del hu dels dos officis y no per tots dos y axi es restat indecis.

També se doná gramalla als tres veguers, una á quiscu de tres canes y migia á deu sous cana. La crida se feu diumenje á 29 de Janer 1612 á la tarde y lo di lluns y dimars de matí y vespre vingueren en esta casa de la Ciutat los dits Veguer concellers y officials ab sos criats alçantlis la cua y lo mateix foren Juliá de Abella donzell, don Gavi Font, don Francisco Sanna, y lo Baró de Montilleó Francisco de Rocamarti, y don Angel delitala, los quals vingueren matí y vespre en dita casa de la Ciutat ab llurs gramalles que ells matexos á llurs gastos se feren y criats, y lo dimecres de mati se juntaren tots los dits Veguer, concellers, officials y cavallers engramallats en dita casa de la Ciutat y de allí se partiren pera la Cathedral per orde com es costum acompanyant los dits cavallers y officials als concellers, los quals se seguieren en son lloch y los cavallers y officials al banch de darrera diputat per cavallers. Celebrá la missa cantada lo molt Reverent Dr. Don Salvador Carcassona Archipreste del Alguer y Vicari general Sede vacant y al temps ordinari offeriren los dits Veguer y concellers, cavallers y officials per orde un sirí blanch y un siser quiscu dels dits engramallats, y altra volta acabada la missa, predicá fra Miquel Angel de Saçer capuchí, y acabadas les absoltes en lo dit capell ardent, los dits engramallats sen tornaren per orde de la matexa manera que anaren, en casa de la Ciutat, y de allí quisen sen torná en sa casa y axi foren acabades les dites honres á gloria de nostre Senyor.

Aprés se sabé que los concellers de Cailer y Saçer se feren les robes de la dita frissa ó vayeta gramalles y chies negres y dextra manera portaren dol fins á tres ó quatre mesos. lo que no se feu per no haver trobat exemplar per lo passat que se fos fet assi en l' Alguer, pero de aqui al devant se ha de fer dextra manera y per ço se fa la present nota.

EDUART TODA.

EN VÁ

Del arpa del plaher en va procuro
Arrancar una nota:

En va riquesas á la sort demano
 O llores á la gloria.
 Si l' arpa toco, ab espetch que m' glassa,
 Se 'm van trecant las cordas:
 Si cortesá me faig de la fortuna
 Se mostra á mos préchs sorda:
 Y si á la gloria invoco, me senyala
 Un xiprer y una fossa,
 Recordantme que l' un á mas despullas
 Un jorn ha de fer ombra,
 Y es tan estreta l' altra que no hi caben
 Ni plers, ni bens, ni glorias.

JOSEPH CORTILS y VIETA.

Adhessions al Missatge del Catalanisme á la Reyna Regent

Hospitalet de Llobregat.—Los abaix firmats, vehins d' aquest poble s' adhereixen al Missatge presentat per la "Lliga de Catalunya" á S. M. la Reyna Regent d' Espanya 'l dia primer de Juny de 1888.

Estanislau Prats y Soler, propietari.—Joseph Prats y Sanfeliu.—Francisco Bonet, propietari.—Jaume Biosca, mestre d' obras.—Baldiri Guiu, fuster.—Benet Vila, propietari.—Francisco Marfé, metje.—Joseph Oliveras, fabricant.—Francisco Mestres, fuster.—Francisco Goyta, propietari.—Pau Vergés, propietari.—Guillém Bertra, propietari.—Llorens Company, propietari.—Joseph Barba, industrial.—Miquel Riera, industrial.—Francisco Arús y Juvé, enginyer.—Francisco Canadell, industrial y propietari.—Pere Anton Prats, propietari.—Narcís Carbonell, pagés.—Eugeni Gallegos, pintor.—Miquel Goyta, pagés.—Francisco Asbert, rentista.—Joan Panyela, pagés.—Pau Canals y Ferrer, propietari.—Joseph Solé, industrial.—Joseph Mitjavila, propietari.—Narcís Marcé, pagés.—Francisco Company, propietari.—Anton Sabatés, industrial y propietari.—Bartumeu Llopis, pagés.—Hermenegildo Oliveras, comerciant.—Joan Sanfeliu, propietari.—Rafel Ferrer, industrial.—Joseph Rovira, pagés.—Joseph Llansó, pagés.—Miquel Trullá.—Joseph Portillo, industrial.—Baldiri Valls, industrial.—Gabriel Campreciós.—Martí Panyella, pagés.—Pere Sanfeliu y Barba.—Joseph Ribó, industrial.—Angel Sanfeliu, estudiant.—Manuel Melich, pagés.—Pau Pagés y Ribas, propietari.—Pau Arús, propietari.—Joan Vidal, industrial.—Pau Prats, propietari.—Anton Puig, empresari.—Jascinto Piguillém, industrial.—Baldiri Fulosas, pagés.—Esteve Gayol, pagés.—Pere Turull, industrial.—Joan Vinyals, propietari.—Benet Guardia, industrial.—Pau Torres.—Joseph Bordas, propietari.—Joseph Parera, del comers.—Joseph Figuerola, industrial.—Jaume Mestres, propietari.—Gabriel Campreciós, propietari.—Joseph Oliveras, propietari.—Joan Batlle, industrial.—Joseph Sayola, pagés.—Jaume Barella, fabricant.—Joaquím Mon, industrial.—Joaquím Barella, fabricant y propietari.—Melcior Alvarez.—Maximino Carafi.—Miquel Ortiz.—Vicens Borrell.—Vicens Ezquerdo.—Pere Llamusi.—G. Gampreciós y Melich.—Anton Martí, industrial.—Pau Tolosa Ventura.—Just Oliveras, comerciant.—Joseph Codina.—Lluís de Alemany, propietari.—Garaugerch.—Llorens Casas, manyá.—Vicens Silvestre.—Joseph Martí, fuster.—Francisco Deu y Enrich.—Modest Bou, mestre de casass.—Joseph Ezquerdo.—Francisco Mas, comerciant.—Pau Ordal.—Just Oliveras y Pa-

drosa, industrial.—Joseph Trilla.—Anton Monrós, del comerç.—Miquel Folrés.—Francisco Piera y Ros, mestre de cases.—Joseph Llopis y Batllori, industrial.—Joseph Romaguera.—Enrich Vilardosa Casademunt, metje.—Miquel Arsó.—Joseph Llamusi y Mado-rell, mestre de cases.—Joan Fulosa.—Joseph Gabarró.—Joseph Viura, comerciant.—Espiridion Llopis, industrial.—Vicens Esquerdo y Balós.—Anton Pedradol, mestre de cases.—Joseph Verges y Roca, del comerç.—Miquel Arsó y Bonet.—Joaquim Enrich y Borrell, pagés.—Joan Romaguera.—Joseph Llamusi, industrial.—Enrich Romaguera.—Lluís Sanfeliu, pagés.—Vicents Altet, industrial.—Pau Nonell, mestre de cases.—Joan Ginesta, pagés.—Jaume Comas, fuster.—Victor Coll y Font, pastisser.—Miquel Alvarez, comerciant.—Miquel Montserrat, pagés.—Carles Parera, escriptor.—Joseph Romaguera.—Joan Sanfeliu, pagés.—Joan Closas, fuster.—Carles Codina, pagés.—Joseph Sans, mestre d'obras.

Bilbao.—Los que suscriuen, indenticats en un tot ab las ideas y procediments de la "Lliga de Catalunya," la saludan y felicitan coralment y li envian sa mes decidida y entussiasa adhesió al Missatge, Tomás Fiat, escultor.—Tomás Badanes.—Ramuald Ballvé.—Ramón Fernandez.—Joan Carrouches.—Ramir de Inchaurre.—Laureano Esplagas, artista.—Ricard Chafes Vidal.—Esteve Albets y Bosch.—Ángel Laguarda.—Paula Lahoz.—Amado de Eguia.—Lluís R. Martí.—Prudenci Alberdi.—Anton Bonells.—Joseph M. Isern.—Francisco Pastor.—Joan Soler.—Tomás Caus.—*Santa Coloma de Farnés*.—Pau Janer, industrial y propietari.—Ramón Pujat, propietari.—*Sant Feliu de Pallers*.—Patllari Vila y Solé, mestre públic.—*Figueras*.—Joaquim Costa.

La Sella.—Calixt Noguer, farmacéutic.—*Esplugas de Francolí*.—Ramón Dalmau, del comerç.—*Barcelona*.—Jaume Figueras.—Joan Fábregas.—Adjutori Muntal.—Joseph Mallofré Domingo.—Joan Busom.—Joan Figueras.—Joseph Castellví Paviu.—Francisco Mansanaves y Sebastiá.—Joan Maristany, comerciant.—Joseph Dochs, del comerç.—Joan Prats Adell.—Anton Rubert y Solá.—Benet Peré.—Isidoro Ribas.—Francisco de P. Figueras.—Joan Roman.—Joaquim Tomasino.—Lluís Berenguer Matamala.—Agustí Margarit.—Pau Sistachs.—Francisco Fontanills, industrial.—Lluís de G. Figueras.—Pere Maristany y Llompallás.—Joseph Soler y Freixa, comerciant.—Anton Nanot, del comerç.—Pere Plasència, industrial.—Joan Moliné y Corrons.—Sadurní Gaillard, del comerç.—Tomás Devesa, industrial.—Jaume Catá, industrial.—Joseph Solá.—Pere Gibernau y Sust, pilot.—Joaquim Bassas, industrial.—*Sant Martí de Provensals*.—Eduart Soterias, llaurer.—Jaume Gambús, industrial.—Joan Monteys, dependent de comerç.—Clement Celestí, propietari.—Joan Prats y Maymó.—Isidro Munt, fuster.—Joseph Claret, pellayre.—Francisco Freixa, llaurer.—Joseph Gay, propietari.—Miquel Roquer, fabricant.—Adolfo Gabriel.—Joseph Comas, metje.—Ramon Puig.—Joseph Soterias, llaurer.—Joseph Junyent, industrial.—Jaume Gay, propietari.—Andreu Gabriel, jornaler.—Joseph Soler y Mas, propietari.—Marian Llorens, industrial.—Joan Ros y Creus.—Joseph Fábregas, llaurer.—Jaume Gambús y Basté, dependent de comerç.—Joseph Gabriel y Fatjó, propietari.—Pau Roca, del comerç.—Joan Forgas, industrial.—Pere Mans, obrer.—Andreu Pateu, propietari.—Simon Martí, rajoler.—Ramón Eloy, propietari.—Jaume Amadan, propietari.

Arfa.—Los infrascrits, vehins d' aquest poble s' adhireixen al Missatge enviat á Sa Magestat la Reina Regent d' Espanya, comtesa de Barcelona.

Joan Pubill, propietari.—Francisco Ponsa, propietari.—Bartomeu Cerdá, propietari.—Francisco Massana, propietari.—Agustí Trullá, sastre.—Pau Obiols, propietari.—Enrich Obiols y Travé, estudiant.—Joan Trullá, propietari.—Llorens Travé, propietari.—Joaquim Arcalés, propietari.—Pere Roca, propietari.—Ignasi Hereter, propietari.—Andreu Grau, propietari.—Miquel Masip.—Francisco Cusi, metje.—Joseph Masip y Puig.—Sebastià Caminal, propietari.—Joan Caunes, propietari.—March Ponsá, propietari.—Pere Viles, propietari.—Vicents Caminal, propietari.—Anton Obiols, propietari.—Pere Pellicé, propietari.—Julià Vila, ferrer.—Anton Jobal, propietari.—Agustí Oliver, propietari.—Agustí Porlá, propietari.—Francisco Janiat, propietari.—Pere Tobal, propietari.—Anton Tobal y Serra, propietari.—Francisco Cordellana, propietari.—Francisco Oliva, propietari.—Serni Caunes.—Joseph Buchaca, pagés.—Serni Caminal.—Llorens Pau, pagés.—Bonaventura Caminal, propietari.—Francisco Ficapal, propietari.—Pere Pous, propietari.—Anton Caminal, pagés.—Pere Jansat, propietari.—Anton Massana, tragner.—Pau Caunes, propietari.—Anton Jansat, propietari.—Pere Augé, propietari.—Joan Farré, ferrer.—Bartomeu Travé, propietari.

NOVAS

Segons noticias son cada dia en major número los abonats al despatx central telefònic que está instalantse en aquesta ciutat lo qual s' obrirà al públich avants de acabarse 'l corrent mes.

Ab tot y 'l caràcter apàtich ó indiferent de la majoria de Sabadell, era de preveurer un bon resultat tractantse d' una millora y adelanto de tanta importancia.

No dúptém pas que dintre poch temps ben contadas serán las personas que no tingan comunicació telefónica si de sos serveys necessitan pera sas respectivas industrias.

Gracias al molt zel y activitat del Exm. Senyor Alcalde D. Joan Casanovas, com també de la Comissió nombrada al efecte, ben aviat será un fet l' apeadero de la Rambla, tant, que si nostres noticias no menten, s' inaugurarà en la próxima setmana.

Agrahits podrán quedar los vehins de aquell extrem de la ciutat, ab aquesta gran millora y mes encare, si com se 'ns diu, resulta, un cop fet l' apeadero, digne de esser una estació de primer ordre.

Rebin, uns y altres nostras felicitacions, esperant tenir ben promptement ocasió de ferlas extensivas á altres vehins y altres comissions que mereixedors ne sigan per sos travalls 'n be de nostra industriosa ciutat.

En la nit del 28 del prop-passat Juliol murí en aquesta ciutat, nostre distingit amich y compatrieci don Joseph Camps y Matari (E. P. D.)

Ló senyor Camps havia desempenyat cárrechs de molta importancia en nostra ciutat ab aplauso de tothom ja que per son caràcter bondadós s' havia conquistat las simpatías de tots los que tenian la honra de tractarlo.

Rebi sa desconsolada esposa y demás familia nostre mes sentit pésam.

Elegantment inprés en la tipografia de La Academia hem rebut lo notabilissim folleto *Advertencias y consejos á los bañistas de San Hilario Secalm*, degut á nostre amich y compatrieci don Joan Cirera y Sampere, Metje consultor de ditas aigüas.

Agrahim l' envio.

Convidats per son duenyo, hem tingut ocasió de visitar l' establiment de tota classe de mobles de lujo que te don Valentí Cañameras y Corominas en lo carrer de la Salud número 36.

A ell poden dirigir-se sense reparo totas las personas que desitjin ó necessitin provehir de mobles ab la seguritat que 'ls trobarán de bon gust, alta novetat, solidos y á preus sumament arreglats.

La funció haguda lo dimecres per la nit en lo favorescut teatre del Ateneu, fou molt ben executada particularment *La Manesca*.

La romansa de baix, per lo senyor don Ramón Soler deixepre de la secció lírica, tingué que repetir-se pera acallar los merescuts aplausos que li foren tributats per la numerosa com distinguida concurrència.

Terminá la funció ab la divertida zarsuela en un acte, *Picio, Adan y Compañia* que fou regularment interpretada.

La part lírica baix la direcció del Senyor Sendra acertadíssima, sortirne tothom molt complascut.

En los derrers Jochs Florals celebrats per lo "Rat Penat" de Valencia, han sigut proclamats *Mestres en Gay Saber*, per haver obtingut los premis ordinaris que prevé 'l reglament, los Senyors don Constantí Llombart y don Joseph María Puig y Torralba.

La Festa Major d' aquest any, si be un xich mes desanimada que la dels anys anteriors, degut sens dupte á que molts sabadellenchs ab motiu de l' Exposició l' han passada á la vehina capital, ha sigut bastant concorreguda, veyentse favorescuts, especialment, los embalats, per numerosa concurrència.

Lo castell de fochs artificials degut al intel·ligent pirotècnich de Gracia don Bernard Serra, agradá moltíssim, essent d' esquisit gust.

Lo passat dimecres tinguerem l' honor de veurer entre nosaltres al incansable protectionista, senador del regne, Exelentíssim senyor don Joseph Maluquer de Tirrell.

Lo passat dimecres á la nit y á l' hora precisa que la gent se dirigia als envalats y demás diversions que formaban part del programa de nostra Festa Major, descarregá sobre nostra ciutat una forta tempestat acompanyada de trons y llamps que obligá á molts dels transeunts á retirar-se á sas respectivas casas. Per fortuna durá poch, haventse refrescat la temperatura de una manera considerable é impropia del mes que som.

Durant tot lo mes prop-passat de Juliol á la Exposició s' han recautat en concepte d' entradas pels torniquets 126,169 pessetas; per bitllets d' entrada despatxats en los kioscos de las portas d' ingrés 14,387; per expensió de abonos que ascendeixen al número 1604 á 26 pessetas cada un, 41,704 pessetas. En resúmen lo total recautat que ha entrat en metálich en la caixa de la Exposició puja á 182,260 pessetas en lo transcurs de 31 dias, donant un promedi diari de pessetas 5879.

En la última Exposició Universal de París hi entravan diariament uns 60,000 visitants, pero la capital de la vehina República ascendeix á 2.369,023 habitants mentres que la de Barcelona no passa de 300,000. Ara, bé; donada la diferencia de suma entre las duas ca-

pitals, debém confessar ab vivíssima satisfacció que fins á cert punt es tant ó més frecuentada la nostra Exposició, apesar de que molt ha deixat per desitjar la influencia forastera, tal vegada pel tristíssim motiu de la permanent oposició que á nostre gran Certámen han vingut fent alguns.

Si en una població de 300,000 ánimas acudeixen 182,260 visitants en un mes tant sols, ascendint á un promedi diari de 5,879 pessetas; es evident que en una ciutat com París, que conta 2.369,023 habitants, deuria esser mes crescut lo número de visitants y tindria que passar á dreta lley y á proporció, del promedi diari de 60,000 acostantse al de 450,000.

Además van despatxats fins avuy 9,400 abonos que representan un total de 244,400 pessetas.

En 'l *Boletín de la Sociedad de Invalidez y Fomento de la Industria de Sabadell* corresponent al 30 del passat Juliol, va insertat integro 'l notable discurs pronunciat per lo President de la esmentada Associació D. Joan Sallarés y Plá en la vetllada inaugural verificada lo dia 8 de Juny d' aquest any.

Lo recomaném á nostres llegidors.

Hem sigut obsequiats ab un exemplar del Quadro Dramátich-Histórich degut á la inspirada musa de nostre distingit amich y compatrici D. Manel Ribot y Serra, *Lo Vectigal de la carn*, obra distingida ab Menció Honorífica en lo Certámen literari de la Habana y que com ja 'n donarem conte á nostres llegidors fou estrenada ab extraordinari éxit en lo Teatro del Ateneo Sabadellés, la nit del 15 del passat Juliol.

Agrahim la deferencia del autor.

Diu *Lo Somatent* de Reus:

Una trista noticia tenim de comunicar á nostres lectors.

Lo *mildew* s' esten de una manera desconsoladora per tota nostra comarca.

Com lo govern ha senyalat alguna quantitat destinada á sufragar los gastos que ocasioni lo combatre tan terrible plaga, desitjariam que nostra Autoritat fes los passos necessaris pera procurar aquest alivi á nostres agricultors, prou castigats ab lo mildew que amenaça la collita próxima del ví.

S' está montant en la galería de máquinas la única inventada en Espanya que s' exhibirá en la Exposició Universal, y es lo teler mecánich Pont que substitueix als de sistema Jacquard.

S' assegura que aviat visitarà la Capital del Príncepat lo Rey de Portugal, ab l' objecte de apreciar la importancia de la Exposició Universal.

Nostre benvolgut amich don Bonaventura Sanromá y Quer acaba d' obtenir una menció honorífica en lo certámen celebrat últimament á Valencia, per sa poesia descriptiva *L' estret de Fatxes*.

Lo felicitem.

Copiem de nostre estimat colega *L' Arch de Sant Martí*.

Sembla que las diligencias practicadas per las comissions qu' han anat á Madrid á ges-

tionar l' arreglo sobre la nova ley d' esperits, no han donat pas los resultats qu' esperavan. Casi podrém dir que 'ls únichs beneficiosos son los exportadors de vins, encara es un benefici molt duptós, ja que 'l reintegro dels drets que paguin los esperits encabessats, no 's farà fins que las Corts hagin acordat la modificació de la ley. Y com que la tal modificació no comvindrà al govern, es molt fácil que no 's fassi y 'ls exportadors se trobarán enganyats per haver confiat en las promesas d' aquella gent.

¡Y per haver alcançat aixó vâren tornar tant contents y vâren fer tants elogis dels ministres! ¡Qué no ho saben que 'ls polítichs de Madrid no tenen cap paraula dolenta ni cap fet bó!

Sembla que la experiencia deuria haverlos ensenyat.

SECCIÓ DE ANUNCIS

ENCUADERNACIONES BARATÍSSIMAS

Se fan de totas classes y preus, Ilustracions y Obras de lujo, Novelas, etc., etc. Los llibres se entregan á las 48 horas de encarregats.

CAPMANY, 18.—SABADELL

TINTA COMUNICATIVA COLOR VIOLETA

Se fan Facturas, Cartas, Memorandums, Lletres y tota classe de documents.

Aquesta casa ha rebut grans coleccions de caracters pera tota classe de traballs y especialment pera targetas á varios colors.

JOAN COMAS, CAPMANY, 18.—SABADELL

NUMERADOR AUTOMÁTICH

Se 'n ven un ab lo qual se pot numerar desde 'l número 1 al 9,999. Dirigirse á la impremta d' aquest periódich.

FESTA INAUGURAL DEL CENTRE CATALÁ DE SABADELL

Contenint tots los discursos y poesías que 's llegiren en la vetllada inaugural de dit Centre y los més importants del dinar que tingué lloch lo día 27 de Mars de 1887.

De venda en lo Centre de suscripcions de D. Llorens Lladó, carrer de Sant Pau, número 4, Sabadell.—Preu 1'50 pessetas.

JOAN DAVIU (a) XIXINO

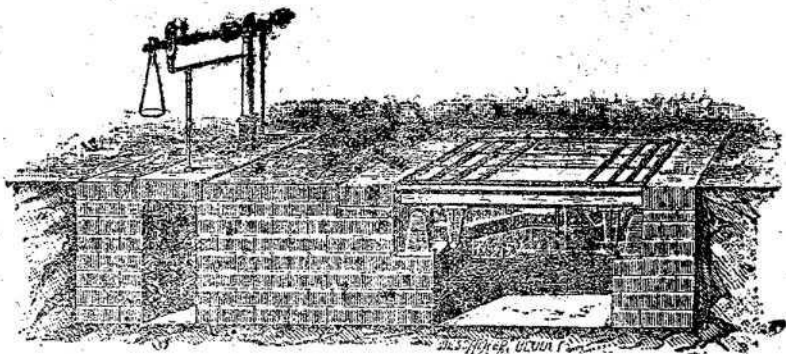
Especialistas éll y sa muller en operar, tallar y extraurer ULLS DE POLL y en la curació radical de UNYEROS, ha trasladat son domicili al carrer de Sant Domingo, n.º 8, al costat de la casa *Camila*.

TRES TARTANAS NOVAS PERA VENDRE

Dirigirse al guarnicioner Joseph Cuadros, carrer de Sant Joan.

FÁBRICA DE BÁSCULAS DE JOSEPH PEDRO Y COMP.^A Arrabal de adentro, n.º 50.—SABADELL

Se fan tota classe de reparacions

SE COMPRAN BÁSCULAS USADAS

Se construheixen básculas de pesar carros de dos rodas, de 4,000 á 8,000 kilógramos de forsa; y básculas portátiles pera ús del comers de 150 á 1,500 kilógramos de forsa, y totas dimensions.

AVIS

Per la inserció de anuncis en aquest periódich, dirigir-se á la impremta del mateix, Capmany, 18.

Impremta y Encuadernacions de Joan Comas Faura, carrer de Capmany 18.—SABADELL